

Як оскаржити реєстраційні дії та бездіяльність державного реєстратора у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань?

Державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань в Україні регламентується передусім Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 №755-IV (далі – Закон), який регулює відносини, що виникають у зазначеній сфері державної реєстрації юридичних осіб, їхньої символіки (у випадках, передбачених законом), громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців.

Яке поняття державній реєстрації встановлено законодавцем? Відповідно до п.4 ч.1 ст.1 під державною реєстрацією юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців (далі - державна реєстрація) розуміється офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, засвідчення факту наявності відповідного статусу громадського об'єднання, професійної спілки, її організації або об'єднання, політичної партії, організації роботодавців, об'єднань організацій роботодавців та їхньої символіки, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, про юридичну особу та фізичну особу - підприємця, а також проведення інших реєстраційних дій, передбачених вказаним Законом.

Положеннями Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» запроваджено **механізм адміністративного оскарження** рішень, дій або бездіяльності державного реєстратора до Міністерства юстиції України (далі - Мін'юст) та його територіальних органів, який є альтернативним позасудовим заходом оскарження.

Порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності у сфері державної реєстрації бізнесу передбачено ст.34 Закону та нормами постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 №1128 «Про затвердження Порядку розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції», якими визначено процедуру розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації, територіального органу Мін'юсту, що здійснюється Мін'юстом та його територіальними органами, як суб'єктами розгляду скарги.

Розгляд скарг у сфері державної реєстрації здійснюється Мін'юстом та його територіальними органами у межах компетенції, визначеної законом.

На підставі ч.ч.1-2 ст.34 Закону рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України та його територіальних органів або до суду.

Міністерство юстиції України розглядає скарги:

1) на проведені державним реєстратором реєстраційні дії (крім випадків, якщо такі реєстраційні дії проведено на підставі судового рішення);

2) на рішення, дії або бездіяльність територіальних органів Міністерства юстиції України.

Територіальний орган Міністерства юстиції України розглядає скарги:

1) на рішення (крім рішення, згідно з яким проведено реєстраційну дію), дії або бездіяльність державного реєстратора;

2) на дії або бездіяльність суб'єктів державної реєстрації.

Територіальний орган Міністерства юстиції України розглядає скарги стосовно державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, які здійснюють свою діяльність у межах території, на якій діє відповідний територіальний орган. Тобто, Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Харків), як територіальний орган Мін'юсту, розглядає скарги стосовно державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, які здійснюють свою діяльність у межах території, на якій діє відповідний територіальний орган, тобто на території Харківської, Луганської та Донецької областей. Наказом Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Харків) від 11.01.2020 №13/АГ утворена Колегія з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації. Колегія є

постійно діючим консультативно-дорадчим органом при Східному міжрегіональному управлінні Міністерства юстиції (м. Харків), що в межах повноважень, визначених Порядком, здійснює колегіальний розгляд скарг у сферах державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Розгляд скарг Міністерством юстиції України та його територіальними органами здійснюється за заявою особи, яка вважає, що її права порушено, яка подається у письмовій формі.

Існує наступний порядок оскарження рішень. Так, рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України та його територіальних органів протягом **60 календарних днів** з дня прийняття рішення, що оскаржується, або з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення її прав відповідною дією чи бездіяльністю.

Рішення, дії або бездіяльність територіальних органів Міністерства юстиції України можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України протягом **15 календарних днів** з дня прийняття рішення, що оскаржується, або з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення її прав відповідною дією чи бездіяльністю.

У разі якщо розгляд та вирішення скарги потребують перевірки діяльності державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації, а також залучення скаржника чи інших осіб, Міністерство юстиції України та його територіальні органи можуть встановити інші строки розгляду та вирішення скарги, повідомивши про це скаржника. При цьому загальний строк розгляду та вирішення скарги не може перевищувати 45 календарних днів.

Днем подання скарги вважається день її фактичного отримання Міністерством юстиції України чи його територіальним органом, а в разі надсилання скарги поштою - дата отримання відділенням поштового зв'язку від скаржника поштового відправлення із скаргою, зазначена відділенням поштового зв'язку в повідомленні про вручення поштового відправлення або на конверті.

У разі якщо останній день строку для подання скарги, вказаної вище, припадає на вихідний або святковий день, останнім днем строку вважається перший робочий день, що настає за вихідним або святковим днем.

Скарга на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації або територіального органу Міністерства юстиції України повинна відповідати наступним вимогам:

1) повне найменування (ім'я) скаржника, його місце проживання чи перебування (для фізичних осіб) або місцезнаходження (для юридичних осіб), а також найменування (ім'я) представника скаржника, якщо скарга подається представником;

2) зміст оскаржуваного рішення, дій чи бездіяльності та норми законодавства, порушені на думку скаржника;

3) викладення обставин, якими скаржник обґрунтовує свої вимоги;

4) відомості про наявність чи відсутність судового спору з порушеного у скарзі питання, що може мати наслідком скасування оскаржуваного рішення, повідомлення або реєстраційної дії державного реєстратора та/або внесення відомостей до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

5) підпис скаржника або його представника із зазначенням дати складення скарги.

До скарги додаються засвідчені в установленому порядку копії документів, що підтверджують факт порушення прав скаржника (за наявності), а також якщо скарга подається представником скаржника - довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження такого представника, або копія такого документа, засвідчена в установленому порядку.

Якщо скарга на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації подається представником скаржника, до такої скарги додається довіреність чи інший документ, що підтверджує його повноваження, або його копія, засвідчена в установленому порядку.

Акцентуємо увагу, що оформлення скарги без дотримання вимог, визначених законом є підставою для відмови в її задоволенні без колегіального розгляду такої скарги на предмет наявності (відсутності) порушень закону в рішеннях, діях або бездіяльності державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Мін'юсту, що оскаржуються.

Рішення про відмову у задоволенні скарги у сфері державної реєстрації з підстави оформлення її без дотримання вимог, визначених законом, не позбавляє скаржника права на повторне звернення з такою скаргою в межах визначеного законом строку.

За інформаційними даними офіційного сайту Міністерства юстиції України, скарги у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань можуть бути подані до Офісу протидії рейдерству за адресою: м. Київ, вул. Євгена Сверстюка (Марини Раскової), 15, перший поверх. Також, можна зателефонувати за номером 044 237 09 96 – гаряча лінія Колегії з розгляду скарг у сфері державної реєстрації Міністерства юстиції України (понеділок-четвер з 09:00 до 18:00, п'ятниця та передсвяткові дні з 09:00 до 16:45, обідня перерва з 13:00 до 13:45).

Подати скаргу до Колегії Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Харків) можливо: в паперовій формі за адресою: м. Харків, вул. Ярослава Мудрого, 16 та в електронній формі на поштову скриньку rssdk@kh.minjust.gov.ua.

Відділ взаємодії з суб'єктами державної реєстрації
та підвищення кваліфікації державних реєстраторів
Управління державної реєстрації Східного
міжрегіонального управління Міністерства юстиції
(м. Харків)